

Meddelande om gödselmedel

2022/23:FPM26

Näringsdepartementet

2022-12-09

Dokumentbeteckning

COM(2022) 590

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH
SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN. Säkerställa tillgång
till gödselmedel till överkomliga priser

Sammanfattning

Den 9 november presenterade EU-kommissionen sitt meddelande om insatser för att säkra tillgången till gödselmedel till överkomliga priser. Kommissionens meddelande beskriver den nuvarande situationen med höga priser på gödselmedel och en risk för minskad användning, lägre produktion och som en följd av det försämrade försörjningstryggheten. För att hantera situationen föreslår kommissionen ett antal initiativ och beskriver även befintliga insatser för att förstärka försörjningstryggheten både inom EU och globalt.

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande och dess övergripande inriktning. Regeringens preliminära övergripande bedömning är att meddelandet är heltäckande och balanserat. Det är positivt att kommissionen lyfter fram den globala situationen och åtgärder som kan ha betydelse för försörjningstryggheten både inom EU och globalt.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Meddelandet föranleds av den bristsituation och de höga priser på gödselmedel som uppkommit som en följd av kriget och Rysslands olagliga invasion i Ukraina. Meddelandet presenterades den 9 november 2022.

Kommissionens meddelande beskriver den nuvarande situationen med höga priser på gödselmedel och en risk för minskad användning av dessa, lägre produktion av livsmedel och som en följd av det försämrade försörjningstrygghet av livsmedel i världen. För att hantera situationen föreslår kommissionen ett antal möjliga åtgärder på kort och lång sikt och lyfter även fram ett antal befintliga insatser.

Kommissionen listar ett antal prioriterade insatser på nationell/europeisk nivå;

- Nationellt prioritera naturgas till gödselindustrin.
- Använda det tillfälliga ramverket för statsstöd för att stödja jordbrukare och gödselproducenter.
- Använda fondmedel som genereras från exempelvis tak på marknadsintäkter för elproducenter för nationella stödsystem.
- Tillsammans med medlemsländerna diskutera möjligheten att utnyttja krisreserven för 2023 inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken motsvarande 450 miljoner euro.
- Utnyttja möjligheter i de strategiska planerna för att bland annat stödja precisionsjordbruk, bättre växtnäringshantering och främjande av ekologisk produktion.
- Förbättra transparensen på gödselmarknaden.
- Öka den strategiska autonomi på gödselområdet genom;
 - ökad recirkulering av växtnäringssämnen och förbättrad användning av organiska gödselmedel,
 - skala upp produktionen av ”grön” ammoniak från fossilfri energi,
 - stabilt och anpassat regelverk för produktion av vätgas,
 - diversifiera importkällorna för gödselmedel och råvaror och minska importberoendet från Ryssland,
 - lansera ett nytt initiativ från Europeiska innovationsrådet för motståndskraftigt jordbruk.
- Presentera en handlingsplan för integrerad växtnäringshantering.

Internationellt betonar kommissionen vikten av;

- Samarbete med medlemsländer samt europeiska finansinstitut för att bidra till insatser för global livsmedelstrygghet
- Stärka insatsen med solidaritetskorridorer för att underlätta handel av jordbruksprodukter för Ukraina.

- Samarbete med andra länder för att minska beroendet av importerade gödselmedel genom utveckling av uthålliga produktionsmetoder.
- Förbättra den globala marknadstransparensen på gödselområdet.
- Samarbete med FN:s institutioner samt internationella finansinstitut för att hitta multilaterala lösningar för tillgång till gödsel till överkomliga priser.
- Utöka stödet för att hantera betalningsbalansbehovet, samt öka samarbete för att utveckla innovativa och hållbara investeringar.
- Inleda diskussioner i WTO om att undvika exportrestriktioner vid handel med gödselmedel.
- Utveckla kommunikation kring insatser för ökad försörjningstrygghet och tydliggöra desinformation.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet i sig har ingen påverkan på svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet har ingen omedelbar budgetär konsekvens för Sverige då det inte innehåller några konkreta förslag till åtgärder. I meddelandet finns förslag som kan få budgetära konsekvenser. Det handlar exempelvis om utnyttjande av krisreserven, 450 miljoner euro, inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande och dess övergripande inriktning. Sverige har vid möten i jordbruks- och fiskerådet efterfrågat denna typ av initiativ från kommissionens sida.

Regeringens preliminära övergripande bedömning är att meddelandet är heltäckande och balanserat. Det är positivt att kommissionen lyfter fram den globala situationen och åtgärder som kan ha betydelse för försörjningstryggheten både inom EU och globalt.

Regeringen välkomnar den långsiktiga inriktningen mot ett mer hållbart och robust jordbruk som baseras på hållbar fossilfri energi och recirkulering av växtnäringsämnen. Regeringen välkomnar att kommissionen i meddelandet lyfter upp betydelsen av forskning och utveckling, och att öka stödet för att möta behovet av innovativa och hållbara investeringar. Även insatser för att öka transparensen på gödselmarknaden och för att hålla internationell handel

av gödsel öppen är positiva. Regeringen anser dock preliminärt att det i nuläget inte finns tillräckliga skäl till att använda krisreserven för att motverka marknadsstörningar.

En aspekt som är viktig att följa i den fortsatta beredningen av olika förslag är att beakta hur olika åtgärder och insatser påverkar konkurrenssituationen på marknaden och mellan EU:s medlemsländer.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Meddelandet har på ett övergripande plan välkomnats av medlemsstaterna. Ett antal medlemstater har efterfrågat mer konkreta åtgärder för att lösa den kritiska situationen på kort sikt. Flera medlemsstater har även påpekat risken för snedvriden konkurrens som en följd av nationella åtgärder.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte gått ut på remiss

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej tillämpligt eftersom meddelandet inte är en rättsakt

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Ej tillämpligt eftersom meddelandet inte är en rättsakt

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Regeringen planerar att följa upp situationen på gödselmarknaden under det svenska ordförandeskapet i samband med att marknadssituationen diskuteras. Det kan även bli aktuellt att bereda förslag till åtgärder som beskrivs i meddelandet i samband med att de presenteras av EU-kommissionen.

4.2 Fackuttryck/termer